

Nr 71.

Av herr **Norling**, *angående inrättande av en fond för inlösning av egnahem å orter med utpräglad arbetslöshet.*

Efter den senaste krisen kvarstår som bekant en betydande arbetslöshet i vissa landsdelar, vilka man givit benämningen arbetslöshetsöar. Utöver dessa trakter finnes det här och där i landet vissa orter, där företags rationalisering eller en produktions bortfallande eller minskning åstadkommit en mera utpräglad arbetslöshet. Trots den högkonjunktur, som för närvarande är rådande, synes denna arbetslöshet endast mycket sakta vika. På vissa ställen torde den tendera att bliva av permanent beskaffenhet.

En av anledningarna till att den arbetsföra och arbetslösa delen av befolkningen å dessa orter ej kan inplaceras i produktionsapparaten är otvivelaktigt det hinder, som består däri, att många av de arbetslösa äro ägare till egnahem. Den enskilda egnahemsägaren har svårt att bryta upp från sitt hem och sin jord för att söka arbete på annan ort. Som regel är det ogörligt att få köpare till det egna hemmet, samtidigt som det av olika skäl — mestadels av ekonomisk art — är svårt för egnahemsägaren att på samma gång arbeta å främmande ort och låta familjen bo kvar i det egna hemmet.

Kunde man tänka sig någon anordning, varigenom dessa svårigheter så långt det gick undanröjdes, skulle därmed lättnader uppstå för den enskilde, kommunen och staten. Blev egnahemsägaren fri från sin fasta egendom utan att förlora alla de besparingar, som han ofta under stora uppoffringar av arbete och penningar nedlagt därstädes, skulle han mera obehindrat kunna söka sig annat arbete. Härigenom skulle säkerligen i många fall besparingar uppstå för kommunen genom minskning av fattigvårdsunderstöd och arbetslöshets hjälp i olika former. För staten skulle måhända anspråken på arbetslöshetsanslagen däri- genom något minskas.

Det bör i detta sammanhang erinras därom, att flertalet egnahem äro belastade med lån, som staten givit. I dessa fall får staten som regel efter en tid med besvärliga uppskovslån och andra dylika stödåtgärder inlösa fastigheten efter exekutiv auktion med ty åtföljande exekutionskostnader. Till slut nödgas alltså staten på ett dyrt sätt inlösa egnahemmet. Men detta sker först sedan egnahemsägaren och hans familj fått utstå ett flertal bekymmer, kommunen fått lämna månget understöd och statens hjälporgan för arbetslösa fått ingripa med kontantunderstöd eller reservarbete. Därjämte kan för den arbetslöse under denna tid en del oersättliga tillfällen till arbete och anställning på annan ort hava försuttits.

På här anförda grunder har jag frågat mig, om icke en inlösning genom statens försorg och på statens bekostnad av egnahem i arbetslöshetsbetungade trakter

borde anordnas. En dylik anordning bör givetvis vara kringgårdad av en del bestämmelser till undvikande av missbruk. Sålunda bör endast egnahem, beläget å ort, vilken enligt socialstyrelsens utslag bör av arbetslöshetsskäl i större eller mindre utsträckning evakueras, ifrågakomma till inlösning. Vidare bör fastigheten hava innehafts minst ett visst antal år, exempelvis fem år. Slutligen bör fastigheten ej inlösas till fulla värdet utan till ett något avkortat belopp, exempelvis 90 eller 95% av taxeringsvärdet eller det värde, som en särskild, opartisk värderingsnämnd åsätter densamma.

De inlösta fastigheterna böra givetvis i möjligaste mån nyttiggöras. I vissa fall torde det vara klokare att upplåta en inlöst dylik bostadsfastighet till en person, som äger en hälsovådlig bostad, vilken behöver förbättras med statsbidrag eller statslån, än att utlämna dylika bidrag och lån. I vissa fall torde fastigheterna kunna upplåtas till änkor med många barn, till pensionärer, till vissa sjuka o. s. v. Såvitt det kan bedömas, behöver icke en anordning såsom den ifrågasatta medföra några avsevärdare nettokostnader för statsverket.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära en utredning om inrättandet av en fond för inlösning av egnahem på arbetslöshetsbetungade orter.

Stockholm den 20 januari 1937.

Herman Norling.